

БРОЈ: 1429/14-2		АКАДЕМИЈА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗАПАДНА СРБИЈА	ДАТУМ: 14.09.2023.
---------------------------	---	--	------------------------------

**ПРАВИЛНИК
О МАСТЕР СТРУКОВНИМ СТУДИЈАМА
(пречишћен текст)**

Израђен:	новембар 2022. године	Комисија за израду Правилника именована Решењем број 1098/05/06 од 06.07.2022. године
Усвојен:	23.12.2022. године	Наставно-стручно веће Академије
Примена:	8 дана по објављивању на огласној табли Академије; Датум објављивања на Огласној табли 14.09.2023.године	Академија струковних студија Западна Србија, Одсек Ужице и Одсек Ваљево
Датум последње измене:	14.09.2023.	Веће Академије

САДРЖАЈ

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	3
II УПИС НА МАСТЕР СТРУКОВНЕ СТУДИЈЕ	4
III СТАТУС СТУДЕНТА И ПРАВА И ОБАВЕЗЕ	6
IV ОРГАНИЗАЦИЈА СТУДИЈА	8
V РУКОВОЂЕЊЕ СТУДИЈАМА	9
VI СТРУЧНА ПРАКСА	10
VII ПРАКТИЧНИ ИСТРАЖИВАЧКИ РАД	10
VIII ЗАВРШНИ МАСТЕР РАД	11
IX СТРУЧНИ НАЗИВ И ПРОМОЦИЈА	11
X ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	12
ПРИЛОГ 1 - Упутство за реализацију Практичног истраживачког рада	13

На основу члана 65. Закона о високом образовању („Сл. гл. РС“, бр. 88/2017, 27/2018, 73/2018-др. закони, 67/2019, 6/2020 – др. закони, 11/2021 – аутентично тумачење, 67/2021 и 67/2021 - др. закон) и члана 101. Статута Академије струковних студија Западна Србија бр. 100/2-2 од 25.01.2023. године (пречишћен текст), на предлог Наставно-стручног већа Одсека Ужице бр. 263/05/3 од 13.09.2023. године и предлог Наставно-стручног већа Одсека Ваљево бр. 632-3/06 од 13.09.2023. године, Наставно-стручно веће Академије на седници одржаној дана 14.09.2023. године је донело:

ПРАВИЛНИК О МАСТЕР СТРУКОВНИМ СТУДИЈАМА

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Правилником о мастер струковним студијама (у даљем тексту: Правилник) уређују се организација студија, услови и начин уписа на други степен студија – мастер струковне студије, правила студирања, предиспитне и испитне обавезе, реализација практичног истраживачког рада, пријава и одбрана завршног рада, стручни назив, права и обавезе студената и друга питања од значаја за мастер струковне студије које изводи Академија струковних студија Западна Србија (у даљем тексту: Академија).

Члан 2.

Академија организује мастер струковне студије у циљу оспособљавања стручних кадрова за стручни индивидуални и тимски рад у привредним друштвима, установама, јавним службама и другим правним лицима. Наставни планови и програми су конципирани тако да обухватају најновија стручна сазнања из одговарајућих области које су предмет студија и омогућавају флексибилан приступ жељама студената додатним усмеравањем путем изборних предмета.

Члан 3.

Академија организује мастер струковне студије на акредитованом студијском програму у складу са одредбама Закона о високом образовању, Статута и овог Правилника.

Мастер струковне студије трају две школске године и имају најмање 120 ЕСПБ бодова када је претходно остварен обим првог степена студија од најмање 180 ЕСПБ бодова.

Студије из става 1. овог члана изводе се на српском језику.

Члан 4.

Мастер струковне студије организује и надзире руководилац Одсека Ужице, односно руководилац Одсека Ваљево (у даљем тексту: руководилац мастер струковних студија), у зависности од тога на ком Одсеку се изводи мастер студијски програм.

Изузетно, ако руководилац Одсека није у могућности да обавља ту функцију, именује се руководилац мастер струковних студија, кога из реда професора струковних студија именује председник Академије посебном Одлуком (у даљем тексту: руководилац мастер струковних студија).

II УПИС НА МАСТЕР СТРУКОВНЕ СТУДИЈЕ

Члан 5.

На студијске програме мастер струковних студија уписује се одређен број студената у складу са условима акредитације и дозволе за рад.

Члан 6.

Мастер струковне студије може уписати лице које је завршило основне академске или струковне студије и остварило најмање 180 ЕСПБ бодова, односно лице које је завршило основне студије више школе у најмањем трајању од три године и остварило најмање 180 ЕСПБ бодова, по Закону који је важио пре ступања на снагу Закона о високом образовању.

Поред лица из става 1. мастер струковне студије може уписати и лице које је завршило основне студије на вишој школи у трајању до 3 године, уз достављање одговарајућег Уверења о усклађивању стручних назива.

Комисија за упис на мастер струковне студије може да дефинише и додатне услове за упис на поједине мастер струковне студијске програме у смислу неопходности да кандидат поседује претходно стечене компетенције за упис на студијски програм.

Члан 7.

Упис на мастер струковне студије врши се на начин и по поступку прописаним Конкурсом који расписује председник Академије, на предлог Наставно-стручног већа Академије, за одређену школску годину у складу са Законом о високом образовању и Уверењем о акредитацији. Конкурс се објављује на интернет страници Одсека Академије.

Конкурс за упис садржи нарочито: број студената за упис, мерила за утврђивање редоследа кандидата, поступак спровођења конкурса, рокове за подношење приговора на редослед кандидата, висину школарине, потребна документа и друге податке.

Мерила за утврђивање редоследа за упис кандидата на мастер струковне студије су просечна оцена на завршеним основним академским или струковним студијама (заокружена на две децимале) и дужина студирања, тако да предност приликом уписа имају кандидати са вишом просечном оценом на завршеним основним академским или струковним студијама.

У случају да два кандидата имају исту просечну оцену предност има кандидат који је у краћем року завршио основне академске или струковне студије.

Редослед кандидата за упис утврђује се на основу опште просечне оцене остварене на основним академским или струковним студијама.

Члан 8.

Кандидати који су завршили основне струковне студије, студенти и дипломци специјалистичких струковних студија који су диплому стекли на Одсецима Академије не полажу квалификациони пријемни испит. Поред ових кандидата, квалификациони пријемни испит не полажу ни кандидати који су завршили академске или струковне студије првог степена или започели академске или струковне студије другог степена у другој високошколској установи из области које се изучавају на Академији и на коју кандидат конкурише.

Кандидати за упис који не поседују претходно стечене компетенције за упис на студијски програм, полажу квалификациони пријемни испит.

Члан 9.

Комисију за упис и спровођење квалификационог пријемног испита именује Наставно-стручно веће Академије, а иста се састоји од пет чланова: руководилац мастер струковних

студија Одсека, три професора струковних студија Одсека, у зависности од тога на ком Одсеку се изводи мастер студијски програм и дипломираног правника Одсека.

Комисија из става 1. овог члана организује, припрема и спроводи квалификациони пријемни испит и саопштава резултате. Комисији у раду помажу и запослени из стручних служби.

У случају заједничког мастер студијског програма, чланове Комисије ће чинити запослени из оба Одсека.

Члан 10.

Комисија за упис саставља ранг листу кандидата за упис на мастер струковне студије.

На утврђени редослед на ранг листи кандидат може поднети приговор Комисији за упис у року од два дана од дана објављивања ранг листе. Комисија за упис Решењем одлучује по приговору кандидата у року од 24 часа од дана подношења.

Против одлуке Комисије кандидат може изјавити жалбу председнику Академије у року од 24 часа од пријема решења из претходног става.

Председник Академије решава по жалби, у року од 24 сата од улагања жалбе.

Одлука Председника Академије у поступку спровођења Конкурса је коначна.

По окончању поступка по евентуалним приговорима, односно жалбама кандидата објављује се коначна ранг листа са редоследом кандидата за упис на мастер струковне студије.

У поступку по правним лековима из овог члана, сходно се примењују одредбе Закона о општем управном поступку.

Члан 11.

Право уписа стиче кандидат који је испунио услове и на ранг листи се налази у оквиру броја за упис утврђеног у конкурсу.

Ако се кандидат који је на то стекао право не упише у року предвиђеним конкурсом уместо њега се уписује наредни кандидат са ранг листе који испуњава све услове.

Уколико се на мастер струковне студије пријави мањи број кандидата од броја одобреног за упис, Академија може прихватити пријаву кандидата који испуњава услове до почетка наставе у зимском семестру.

Са кандидатима који се уписују на мастер струковне студије у статусу студената који сами финансирају своје школовање, Академија закључује уговор којим се регулишу међусобна права и обавезе.

Члан 12.

Право на упис имају и кандидати који су започели мастер струковне студије на другој високошколској установи у истој или сродној области, а испуњавају критеријуме и услове уписа из овог Правилника.

Лица из става 1. овог члана имају право на признавање еквивалентних испита положених на другој високошколској установи у складу са наставним планом и програмом мастер струковних студија.

Члан 13.

Страни држављанин може се уписати на мастер струковне студије у складу и сходно Закону о високом образовању и Правилником о студијама.

Члан 14.

Уписни рок почиње по објављивању коначне ранг листе и траје најдуже две недеље.

III СТАТУС СТУДЕНТА И ПРАВА И ОБАВЕЗЕ

Члан 15.

Статус студента мастер струковних студија студент стиче уписом на мастер струковне студије.

Студент се уписује на мастер струковни студијски програм који се изводи у Одсеку Академије у статусу студента који сам финансира своје школовање, односно у статусу буџетског студента у складу са Одлуком Владе РС о броју буџетских студената који се за школску годину могу уписати на терет буџета, уколико Влада РС такву Одлуку донесе.

Висину школарине за самофинансирајуће студенте утврђује Савет Академије на предлог Наставно-стручног већа Академије.

Приликом уписа године студент се опредељује за изборне предмете из којих похађа наставу и полаже испите.

Својство студента доказује се индексом.

Члан 16.

Студент који није остварио 37 ЕСПБ бодова поново уписује исту годину студија.

Самофинансирајући студент за сваку школску годину закључује са Академијом уговор о плаћању школарине, којим се регулишу међусобна права и обавезе у погледу правила студирања, висине и начина плаћања школарине.

Студент стиче право уписа у другу годину мастер струковних студија у статусу самофинансирања ако оствари најмање 37 ЕСПБ бодова из прве године студија.

Студент прве године студија који у текућој школској години оствари најмање 48 ЕСПБ бодова има право да се у наредној школској години финансира из буџета, ако се рангира у оквиру укупног броја студената Одсека, чије се студије финансирају из буџета.

Рангирање се врши полазећи од броја остварених ЕСПБ бодова и просечне оцене у претходној години студија, тако да предност приликом уписа наредне године имају студенти са већим бројем остварених ЕСПБ бодова.

У случају да два студента имају исти број ЕСПБ бодова, предност има студент који има већу просечну оцему.

Уколико два или више студента испуњавају исте услове по напред наведеним критеријумима, односно имају исти број ЕСПБ бодова и исту просечну оцему, примењиваће се допунски критеријум – предност има студент који је у ранијем испитном року положио последњи испит.

У случају да применом наведених критеријума у претходна три става, кандидати остану једнако ранжирани предност ће имати кандидат кога уз образложење предложи Катедра којој је делегиран студијски програм.

Рангирање студената врши се за буџетске (у складу са Одлуком Владе РС о броју буџетских студената који се за школску годину могу уписати на терет буџета, уколико Влада РС такву Одлуку донесе) и самофинансирајуће студенте, сваке школске године у току трајања студија.

При рангирању студената за упис у наредну школску годину, а при израчунавању ЕСПБ бодова узимају се у обзир испити који су положени у текућој школској години.

По завршетку свих испитних рокова објављује се Привремена ранг листа по Одсецима, у складу са наведеним критеријумима.

Студент има право приговора Комисији за рангирање студената на резултат објављен на Привременој ранг листи у року од два дана од објављивања исте. О приговору одлучује Комисија за рангирање студената решењем, у року од 24 сата од улагања приговора.

Студент може изјавити жалбу председнику Академије у року од 24 сата од пријема решења из претходног става. Председник Академије решава по жалби у року од 24 сата од њеног пријема, након чега Комисија утврђује и објављује Коначну ранг листу по Одсецима са редоследом студената за упис у наредну годину студија.

Члан 17.

Права и обавезе студента регулисана су Законом о високом образовању, Статутом Академије, Правилником о студијама и овим Правилником.

Члан 18.

Студенту се, на његов захтев, одобрава мировање права и обавеза, у случајевима утврђеним Законом о високом образовању, Статутом Академије и Правилником о студијама.

Члан 19.

Студент дисциплински одговара у складу са одредбама Правилника о дисциплинској одговорности студената Академије.

Члан 20.

Статус студента престаје ако студент не заврши студије у двоструком трајању у односу на трајање студијског програма.

Високошколска установа организује и изводи студије у току школске године која, по правилу, почиње 1. октобра и траје 12 календарских месеци.

У рок из става 1. и 2. овог члана не рачуна се време мировања права и обавеза, одобреног студенту у складу са Статутом и Правилником о студијама Академије.

Студенту се на лични захтев, поднет пре истека рока из става 1. и 2. овог члана, може продужити рок за завршетак студија за један семестар:

1. ако је у току студија испуњавао услове за одобравање мировања права и обавеза, а то право није користио, односно није га искористио у трајању које му је с обзиром на околности, могло бити одобрено;
2. ако је у току трајања студија започео и завршио други одобрени, односно акредитовани студијски програм, на истом или на вишем степену на некој од акредитованих високошколских установа.

Престанак статуса студента због неблаговременог завршетка студија утврђује председник Академије, Решењем са дејством од првог наредног дана по истеку рока када су се стекли услови за престанак статуса.

Статус студента престаје и у случају:

1. завршетка студија;
2. исписивања са студија;
3. неуписивања школске године;
4. изрицања дисциплинске мере искључења са студија.

Члан 21.

Студент коме је престао статус студента може поново стећи статус студента под условом да Одсек Академије има просторне и друге услове за омогућавање наставка студирања и да аплицира на струковни студијски програм који се реализује у време поновног стицања статуса студента.

У Решењу руководиоца Одсека о одобравању поновног стицања статуса студента, утврђују се испити и друге извршене обавезе које се признају, као и обавезе студента у наставку студија.

IV ОРГАНИЗАЦИЈА СТУДИЈА

Члан 22.

Мастер струковне студије трају две године, тј. четири семестра и њиховим завршавањем стиче се 120 ЕСПБ бодова.

Број бодова којима се исказује завршни мастер рад улази у укупан број бодова потребних за завршетак студија.

Начин остваривања предиспитних обавеза и стицања ЕСПБ бодова утврђени су наставним планом и акредитацијом мастер струковних студија.

Саставни део курикулума студијског програма је стручна пракса у трајању од најмање 180 часова, односно 90 часова по години, која се реализује у привредним организацијама или јавним институцијама. Саставни део курикулума студијског програма је и Практични истраживачки рад (ПИР, који је обавезан по упутствима и стандардима за акредитацију на мастер струковним студијама у оквиру предмета Завршни мастер рад).

Члан 23.

Настава на мастер струковним студијама реализује се кроз обавезне и изборне предмете као активна настава и самостални рад студента. Активна настава остварује се кроз: предавања, вежбе, практични истраживачки рад, друге облике наставе и консултације. Самостални рад студента остварује се кроз припрему и активно учешће у настави, испите, колоквијуме, тестове, семинарске радове, израду пројеката, стручну праксу, завршни рад, добровољни рад у локалној заједници и друге видове ангажовања.

Ради унапређења, успостављања и повезивања мастер струковних студија са привредним окружењем део практичне наставе могу одржати сарадници ван радног односа – сарадници практичари, односно стручњаци запослени у установи у којој се део практичне наставе реализује.

Члан 24.

Наставник је обавезан да на почетку наставе упозна студенте са циљевима и садржајем предмета, обавезном литературом, организацијом наставе по недељама односно данима, са обавезама студената, предвиђеним облицима предиспитних активности, начина праћења њиховог рада и оцењивања, структуром и садржајем испита, расподелом укупног броја поена, начином формирања коначне оценое и др.

Члан 25.

Предиспитне обавезе су облици активности студента током реализације наставе утврђене програмом предмета.

Студент је дужан да реализује предиспитне обавезе на време и на начин који је утврђен програмом предмета.

Наставник на струковним студијама је дужан да води документацију о предиспитним обавезама студента (студентски радови и списак студената са бројем поена) и да је чува до истека наредне школске године.

Члан 26.

Студент полаже завршни део испита по окончању наставе из тог предмета, односно по испуњавању предиспитних обавеза у испитним роковима утврђеним Статутом Академије.

Испит је јединствен и полаже се усмено, писмено или практично у складу са наставним планом и програмом и условима акредитације.

Члан 27.

У току трајања студија студент може прелазити са једног студијског програма на други, као и са једног модула на други у оквиру истог студијског програма. Решењем којим се одобрава Захтев за промену студијског програма доноси председник Академије.

Уколико је студент из става 1. овог члана већ положио неке испите, могу му се признати бодови и положени испити за оне предмете који постоје и на новоуписаном студијском програму / модулу или ако постоји упоредиви предмет, о чему одлучује Веће Катедре којима је делегиран студијски програм.

У РУКОВОЂЕЊЕ СТУДИЈАМА

Члан 28.

За организацију и реализацију студијских програма мастер струковних студија надлежни су:

- Наставно-стручно веће Академије
- Наставно-стручно веће Одсека
- Председник Академије
- Руководилац мастер струковних студија
- Већа Катедре којима су делегирани студијски програми.

Члан 29.

Наставно-стручно веће Академије на основу Закона, Статута и овог Правилника обавља следеће послове:

- доноси студијске програме и прати њихово извршавање и остваривање;
- разматра извештај о упису студената на мастер струковне студије;
- усваја предлог наставног плана и програма студијског програма мастер струковних студија;
- обавља и остале послове у својој надлежности који се тичу организације и реализације мастер струковних студија.

Члан 30.

Наставно-стручно веће Одсека на основу Закона, Статута и овог Правилника обавља следеће послове:

- предлаже Већу Академије мастер студијске програме и одлуке о отпочињању поступка акредитације мастер студијских програма;
- даје предлоге Већу Академије у вези са изменама у структури и садржини мастер студијског програма и предмета, наставним методама и другим питањима од значаја за наставу и програме;
- утврђује предлог програма предмета мастер студијског програма у оквиру Одсека;
- предлаже Већу Академије одлуку о броју студената за упис у прву годину мастер студијског програма у складу са законом, дозволом за рад и Статутом;

Члан 31.

Председник Академије на основу Закона, Статута и овог Правилника обавља следеће послове:

- расписује Конкурс за упис на мастер струковне студије;
- именује Комисију за спровођење конкурса за упис на мастер струковне студије;
- доноси одлуку о продужавању рока за завршетак мастер струковних студија;

- обавља и друге послове у својој надлежности који се тичу организације и реализације мастер струковних студија.

Члан 32.

Руководилац мастер струковних студија:

- у сарадњи са Катедрама којима је делегиран студијски програми припрема предлог студијског програма мастер струковних студија за Наставно-стручно веће Одсека;
- учествује у раду Комисије за спровођење Конкурса за упис на мастер струковне студије, као председник Комисије;
- организује и непосредно прати реализацију свих облика наставе на мастер струковним студијама;
- организује испите и разматра резултате реализоване наставе и испита;
- координира рад наставника на струковним студијама и сарадника који изводе студијски програм и контролише реализацију плана извођења наставе;
- учествује у организовању и спровођењу активности и мера за контролу квалитета које се предузимају у складу са општим актима Академије;
- обавља и друге послове у вези организовања и извођења мастер струковних студија по налогу председника Академије.

Члан 33.

Катедра, односно Катедре којима је делегиран студијски програм струковних студија:

- предлаже наставни план и програм студијског програма мастер струковних студија;
- одобрава теме и одређује менторе за израду завршног мастер рада;
- формира Комисије за одбрану завршног мастер рада;
- обавља и друге послове у складу са Законом, Статутом и овим Правилником у вези организовања и извођења мастер струковних студија.

VI СТРУЧНА ПРАКСА

Члан 34.

Стручна пракса је обавезан предмет на мастер струковним студијама, а начин реализације ближе је уређен посебним Правилником.

VII ПРАКТИЧНИ ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

Члан 35.

Уколико је предвиђен курикулумом студијског програма мастер струковних студија као посебан предмет, Академија у складу са тим организује практични истраживачки рад (у даљем тексту: ПИР).

Члан 36.

ПИР треба да у потпуности припрема студента за израду и одбрану завршног мастер рада, који се ради у привредној или јавној институцији са којом Академија има закључен уговор.

ПИР оспособљава студента да самостално уочи проблем истраживања, користи литературу и примењује истраживачке методе и технике у циљу формулисања предлога за конкретно решење.

Члан 37.

Студент или сарадник практичар идентификују проблем који постоји у реалној организацији. Предлози проблема за обраду се достављају Катедрама којима је делегиран студијски програм.

Катедре из става 1. овог члана доносе одлуку који проблеми су прикладни да се кроз ПИР истраже, опишу и анализирају, који студенти ће их обрађивати и ко ће бити одговорни наставник на струковним студијама за реализацију теме – ментор за ПИР.

Члан 38.

Студент, ментор за ПИР и чланови Комисије за одбрану писмено се обавештавају на посебном обрасцу о теми и задацима за ПИР, путем активности запослених Студентске службе.

Комисија за израду ПИР-а је по правилу иста као и Комисија за оцену и одбрану мастер рада.

Комисија за израду ПИР-а се формира у моменту дефинисања и одобравања теме мастер рада.

Члан 39.

Именовање Комисије, начин праћења студента, одбрана и оцењивање ПИР-а ближе се уређује Упутством о реализацији ПИР-а.

VIII ЗАВРШНИ МАСТЕР РАД

Члан 40.

Студент студије окончава одбраном завршног мастер рада.

Завршни мастер рад је резултат самосталног стручног рада студента, којим се систематизују постојећа знања и даје допринос новим сазнањима.

Члан 41.

Циљеви, исходи, начин заказивања, израде и одбране завршног мастер рада, улоге и одговорности у процесу израде и одбране завршног мастер рада су дефинисани Правилником о завршном мастер раду.

IX СТРУЧНИ НАЗИВ И ПРОМОЦИЈА

Члан 42.

Студент који заврши мастер струковне студије стиче стручни назив струковни мастер одговарајућег занимања добијеног према акредитацији са назнаком звања другог степена мастер струковних студија из одговарајуће области.

Члан 43.

Промоција је свечани чин уручења дипломе о завршеним мастер струковним студијама. Поред дипломе, студенту се издаје и додаток дипломи, у складу са Законом.

До додељивања дипломе и додатка дипломи, студенту се издаје уверење о завршеним мастер струковним студијама.

Промоцију врши председник Академије или руководиоца Одсека, или лице које за то власти председник Академије.

Х ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 44.

Питања која евентуално нису обухваћена општим актима Академије и овим Правилником решава председник Академије и Наставно-стручно веће Академије.

Члан 45.

Сва остала питања која се тичу режима студија, права и обавеза студената, предиспитних обавеза, правила провере знања и оцењивања, провере квалитета и самоевалуације и остала питања која се односе на мастер струковне студије уређују се општим актима Академије.

Члан 46.

Измене и допуне овог Правилника врше се према поступку за његово доношење.

Члан 47.

Ступањем на снагу овог Правилника, престаје да важи Правилник о мастер струковним студијама број 2848/17-1 од 23.12.2022. године.

Члан 48.

Овај Правилник ступа на снагу по истеку 8 дана од дана објављивања на огласној табли Академије и огласним таблама Одсека.

Председник Већа Академије

др Љубиша Диковић, проф.стр.студ.

ПРИЛОГ 1 - Упутство за реализацију Практичног истраживачког рада

1. Практични истраживачки рад (у даљем тексту: ПИР) је предмет мастер студија који се реализује у складу са акредитацијом студијског програма.
2. Практични истраживачки рад оспособљава студента да самостално уочи проблем истраживања, користи литературу и примењује истраживачке методе и технике у циљу формулисања предлога за конкретно решење.
3. Практични истраживачки рад треба да у потпуности припреми студента за израду завршног мастер рада.
4. Практично истраживање се може реализовати у привредној или јавној институцији са којом Академија има закључен Уговор о пословној сарадњи.
Изузетно, у ситуацији да Академија не може закључити уговор о пословној сарадњи са привредном или јавном институцијом у којој је студент постигао споразум о реализацији практичног истраживања, није потребна сагласност сарадника практичара, већ само сагласност ментора за ПИР.
5. Представник институције – сарадник практичар (који ће бити консултант студенту у току практичног истраживања) мора имати најмање високо образовање и компетенције које одговарају теми односно проблему на коме ће студент радити.
Изузетно, код студената који раде практично истраживање у привредној или јавној институцији са којом Академија нема закључен Уговор о пословној сарадњи, консултант студента у току реализације практичног истраживања је ментор за ПИР.
6. Студент или сарадник практичар идентификују проблем који постоји у изабраној институцији.
7. Предлоге тема односно проблема за обраду са образложењем студенти на одговарајућем обрасцу достављају Студентској служби.
8. Предлози тема односно проблема за обраду анализирају се на Већу Катедри којима је делегиран студијски програм мастер студија. Ово Веће доноси одлуку којом потврђује актуелност теме и именује одговорног наставника за реализацију теме – ментора за ПИР.
9. У току ПИР-а потребно је да студент прође кроз следеће фазе:
  - а) Идентификација практичног проблема или могућности унапређења пословног процеса у привредној или јавној институцији.
  - б) Снимање стања - прикупљање потребних података.
  - в) Анализа прикупљених података, консултације са заинтересованим странама.
  - г) Формулисање почетног предлога решења, консултације са заинтересованим странама.
  - д) Израда извештаја односно писаног рада о решењу проблема или унапређењу пословног процеса.
  - ђ) Одбрана ПИР-а пред комисијом и другим заинтересованим странама.
10. Предлог свог начина решавања проблема студент брани пред Комисијом за одбрану ПИР-а именованом од стране Веће Катедри којима је делегиран студијски програм мастер

студија. Комисију за одбрану ПИР-а чине наставник - ментор за ПИР, председник Комисије, члан и заменик члана. Председник и ментор за ПИР су наставници на струковним студијама у звању професора струковних студија, а члан и заменик члана се именују из реда наставника, сарадника у звању асистента или представника институције (сарадника практичара) у којој кандидат реализује израду ПИР-а.

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ:

БРОЈ:		АКАДЕМИЈА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗАПАДНА СРБИЈА	ДАТУМ:
--------------	---	--	---------------

- мастер струковне студије -

ПРАКТИЧНИ ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

НАЗИВ РАДА

Ментор:
титула, име и презиме ментора

Кандидат:
Име и презиме кандидата и број индекса

Седиште Одсека (Ужице или Ваљево)

	Оквирни садржај	Бр. стране
1.	Увод (предмет истраживања, циљеви истраживања)	
2.	Основни подаци о привредном субјекту	
3.	Тема истраживања	
4.	Закључак	
5.	Прилози	

1. Увод

Предмет истраживања је конкретна тема односно проблем који истражујете нпр. Допринос дигиталног маркетинга ефикасности пословања привредног субјекта, Ефекти примене електронских фактура на пословање привредног субјекта, Аспекти примене у пословању привредног субјекта итд.

Циљеви истраживања зависе од теме вашег практично истраживачког рада, односно конкретног доприноса који ваше истраживање има у изабраном привредном субјекту.

2. Основни подаци о привредном субјекту

У овом делу рада потребно је да са сајта АПР преузмете основне информације о привредном субјекту који је предмет вашег практичног истраживања. Овај део можете допунити и информацијама са сајта привредног субјекта. Пожељно је приказати организациону структуру и нагласити који сегмент је предмет практичног истраживања.

3. Тема истраживања

Овај део можете обрадити кроз више тачки у зависности од потреба теме која је предмет вашег практичног истраживања, као нпр.

- Опис практичног проблема односно могућности унапређења пословног процеса у изабраном привредном субјекту
- Анализа и модалитети решења проблема...

4. Закључак

Закључак треба да садржи резиме практичног истраживања и његов допринос унапређењу пословних активности у изабраном привредном субјекту.

5. Прилози

У зависности од теме вашег рада прилози могу бити различитог облика и садржаја у писаном и електронском облику, као нпр. табеле, обрачуни, финансијски извештаји, извештаји независног ревизора и сл.

Техничка упутства за писање ПИР-а:

- обим рада од 20 до 30 страна (без прилога)
- фонт Times New Roman, величина слова 12, размак сингле
- писана и електронска верзија (нарезан ЦД) предаје се у 3 примерка (у студентску службу)

Прилог 2 - Образац за пријаву Практичног истраживачког рада

**ПРИЈАВА ТЕМЕ И ОДРЕЂИВАЊЕ
КОМИСИЈЕ ЗА ОДБРАНУ ПРАКТИЧНОГ ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА**

Подносилац пријаве _____,
презиме (име родитеља) име, _____ број индекса

Студијски програм _____

Ужа научн област којој припада тема практичног истраживања: _____

Назив приведне или јавне институције у којој ће се ПИР реализовати: _____

Тема практично истраживачког рада: _____

Задатак и значај практичног истраживања: _____

Потпис студента _____

Сагласност сарадника практичара за ПИР: _____,
(презиме и име) (потпис)

Сагласност ментора за ПИР: _____,
(презиме и име) (потпис)

Оверава Студентска служба _____
(печат и потпис)

На седници Већа Катедре за _____ одржаној дана _____
године донета је Одлука којом је одобрена тема и одређена Комисија за
јавну одбрану практично истраживачког рада коју чине:

1. Председник _____

2. Ментор _____

3. Члан _____

Заменик _____

Секретар Катедре _____